



**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

Feitenkaart discriminatie 2012 over de regio Midden- en West-Brabant



In het kort

- In 2012 wisten 233 melders uit Midden- en West-Brabant het meldpunt van RADAR te vinden met een 'geval of gevoel' van discriminatie. Het aantal melders steeg hiermee ten opzichte van 2011, toen het aantal op 222 lag;
- Het gevoel hebben ongelijk te worden behandeld, achtergesteld te worden ten opzichte van andere groepen of de toegang geweigerd te worden, bijvoorbeeld omdat je een donkere huidkleur hebt, in een rolstoel zit of een bepaalde leeftijd hebt: het zijn wijzen waarop discriminatie het meest wordt ervaren. Gevolgd door discriminerende opmerkingen, beledigingen, stigmatisering en uitsluiting;
- Discriminatie op grond van etniciteit is het meest gemeld. Gevolgd door discriminatie op grond van leeftijd, handicap/chronische ziekte, geslacht, seksuele gerichtheid en godsdienst;
- Discriminatie komt overal voor. De meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt steken echter al jaren met kop en schouders boven de andere terreinen uit. Na de arbeidsmarkt gaan de meeste meldingen over discriminatie door collectieve voorzieningen, commerciële dienstverleners en horecagelegenheden;
- In 2012 nam het aantal meldingen over 'publieke en politieke opinie' toe. Opvallend veel meldingen kwamen binnen over het meldpunt over Midden- en Oost-Europeanen dat in het voorjaar door de PVV werd gelanceerd. Veel mensen lieten weten dat zij het meldpunt stigmatiserend en discriminerend vonden en dat zij zich eraan stoorden;
- Over sommige terreinen en sommige wijzen van discriminatie wordt veel minder vaak melding gedaan. De vraag is of deze discriminatie inderdaad minder vaak wordt ervaren óf dat het vooral minder vaak wordt gemeld. Gezien de ernst van sommige incidenten geldt bovendien dat 'ieder geval er één te veel is';
- RADAR kan discriminatie niet alleen oplossen. In samenspraak met de melders bekijkt RADAR welke acties wenselijk en haalbaar zijn om de discriminatie-ervaring aan te kaarten. Dat varieert van adviesgesprekken tot bemiddeling en het doen van nader onderzoek tot het zoeken van publiciteit. In 2012 stapte RADAR diverse malen naar het College voor de Rechten van de Mens met het verzoek om een oordeel.

Inhoud

In het kort	2
1 Inleiding.....	4
2 De omvang van discriminatie in beeld	4
3 De wijze waarop discriminatie zich uit.....	5
4 Gediscrimineerd omdat... ..	7
5 Waar speelde het zich af?	11
6 Wat is er met de meldingen gebeurd?	14
7 Een vergelijking tussen gemeenten in de regio.....	16

Op www.radar.nl is meer informatie te vinden. De RADAR-vestigingen zijn bereikbaar via een lokaal telefoonnummer of via het centrale nummer 0900-2 354 354. E-mails kunnen worden verstuurd naar info@radar.nl. Meldingen kunnen ook rechtstreeks via de website worden gedaan.

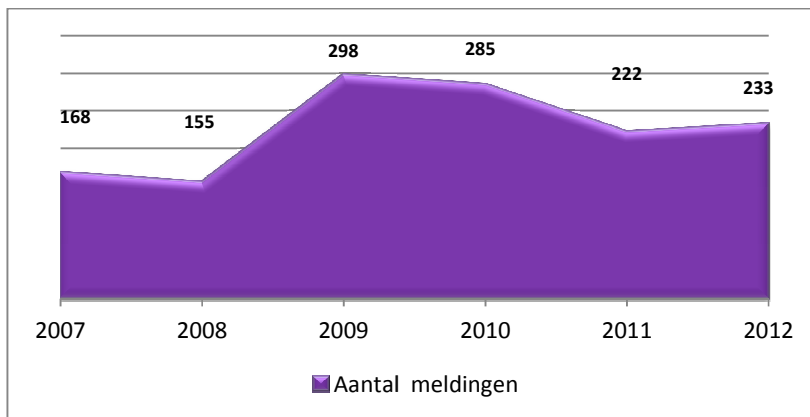
1. Inleiding

RADAR is het bureau voor gelijke behandeling en tegen discriminatie werkzaam in de regio's Brabant-Noord, Midden- en West-Brabant, Zuid-Holland-Zuid en Rotterdam-Rijnmond. Daarnaast is RADAR het kenniscentrum Gelijke behandeling en discriminatie voor de gemeente Rotterdam. De organisatie heeft vestigingen in Breda, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Tilburg. Hier kunnen mensen terecht die gediscrimineerd zijn of getuige zijn van discriminatie. De meest voorkomende discriminatiegronden zijn huidkleur/afkomst, geslacht, seksuele gerichtheid, geloofs-/levensovertuiging, leeftijd en handicap/chronische ziekte. Behalve dat advies en ondersteuning bij klachten en meldingen van discriminatie wordt gegeven, analyseert RADAR de klachten en andere gegevens. Daarop gebaseerde overzichten helpen gemeentebesturen en professionals bij het lokaliseren, voorkomen en bestrijden van discriminatie. RADAR verzorgt ook voorlichtingen en trainingen over (omgaan met) discriminatie op scholen, bij bedrijven en overheden.

Deze Feitenkaart geeft een overzicht van de klachten en meldingen van discriminatie in Midden- en West-Brabant die in 2012 bij RADAR zijn binnengekomen. We beschrijven de omvang en de aard van meldingen, op welke terreinen discriminatie plaatsvond en op grond waarvan mensen gediscrimineerd werden. Ook het aantal meldingen per gemeente wordt weergegeven en de manier waarop de discriminatiemeldingen door RADAR zijn behandeld. De nadruk ligt op de aantallen. Het is van belang te onderstrepen dat discriminatie bij uitstek een onderwerp is waarbij het aantal meldingen niet alles zegt, omdat niet alle ervaren voorvallen worden gemeld (onderrapportage). Daarbij zeggen kale cijfers niet veel over de inhoud en de impact van zaken. Om daar een idee van te krijgen wordt in tekstwolken een aantal casussen weergegeven. Dit zijn voorbeelden van meldingen die in 2012 zijn gedaan.

2. De omvang van discriminatie in beeld

Figuur 1. Aantal meldingen van discriminatie bij RADAR Midden- en West-Brabant in de jaren 2007-2012



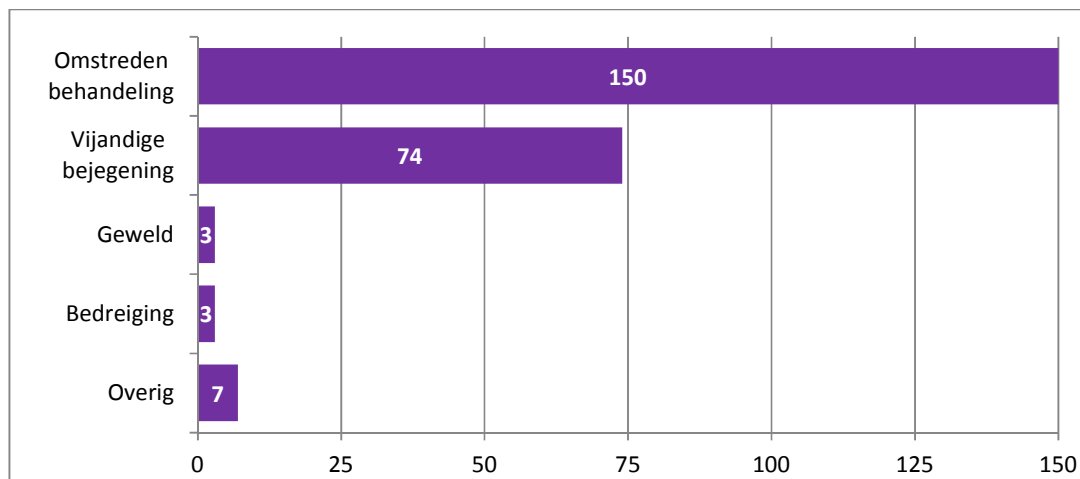
Discriminatie betekent letterlijk 'onderscheid maken'. Niet ieder onderscheid staat gelijk aan discriminatie. Wetgeving bepaalt welk onderscheid wel of niet geoorloofd is. Wettelijk gezien wordt alleen onderscheid op de volgende gronden mogelijk gerekend tot ongeoorloofd onderscheid: herkomst, nationaliteit, godsdienst, geslacht, seksuele gerichtheid, leeftijd, handicap of chronische ziekte, levensovertuiging, politieke overtuiging, burgerlijke staat, arbeidsduur en soort contract.

Het aantal discriminatieregistraties in Midden- en West-Brabant ligt in 2012 hoger dan in 2011. In 2012 waren er 233 meldingen van discriminatie in het werkgebied, het jaar ervoor 222. Dat het aantal registraties in 2012 hoger is dan in 2011 is deels het gevolg van een andere manier van telling. Vanaf 2012 ontleent RADAR de cijfers aan een landelijke database. Hierdoor worden meldingen meegerekend die zijn behandeld bij collega-antidiscriminatiebureaus over een voorval van een inwoner in hun werkgebied dat plaatsvond in de regio Midden- en West-Brabant. Voorheen bleven dergelijke meldingen voor RADAR onbekend. Het gaat in 2012 om 10 van dergelijke meldingen die in eerdere jaren niet zouden zijn meegeteld.

De grafiek laat zien dat het aantal meldingen per jaar schommelt. Dat heeft verschillende oorzaken, waaronder bovengenoemde wijzigingen in registratie. Toch moet de oorzaak vooral gezocht worden in het meldgedrag van mensen en minder in de intensiteit of frequentie van het fenomeen. Het relatief hoge aantal meldingen in 2010 en 2011 is onmiskenbaar toe te schrijven aan een grootschalige publiciteitscampagne van de Rijksoverheid. Deze campagne had als doel de bewustwording en signalering van discriminatie te vergroten en burgers te wijzen op de mogelijkheid om discriminatie te melden.

3. De wijze waarop discriminatie zich uit

Figuur 2. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant in 2012 naar *aard*



Discriminatie heeft verschillende verschijningsvormen (ook wel de *aard* van de discriminatie genoemd). Antidiscriminatievoorzieningen zoals RADAR onderscheiden vijandige bejegening, omstreden behandeling, bedreiging, geweld en de restcategorie 'overig'. De verhouding tussen de categorieën verschuift in de afgelopen jaren maar een klein beetje. Met andere woorden, er lijkt in de wijze waarop discriminatie wordt ervaren niet zo veel te veranderen - althans niet in het deel dat wordt gemeld bij RADAR.

Iets minder dan tweederde van de meldingen gaat over **omstreden behandeling** (63 procent). Gedupeerden menen dat zij van diensten zijn uitgesloten of dat hen de toegang tot een voorziening is geweigerd omdat zij tot een bepaalde groep behoren.

“Ik kom uit Polen en heb last van discriminatie en slechte werkomstandigheden. Zo moet ik 60 uur werken, maar krijg ik maar 42 uur betaald. In de zomer mogen we geen water drinken, ook al is het buiten meer dan 30 graden. Bovendien moeten we veel huur betalen voor woningen in een slechte staat”

Ongeveer een derde van de meldingen gaat over een (discriminerende/beledigende) **vijandige bejegening** (31 procent). Discriminatie uitte zich in enkele gevallen in **mishandeling** of **bedreiging** (beide 3 maal). De ene uiting sluit de andere niet uit, vandaar dat er in uitzonderlijke gevallen (4 zaken) meer dan één discriminatiewijze werd geregistreerd.

Na het stappen loopt de melder samen met een transgender-vriendin 's nachts naar de auto. Zij worden uitgescholden door twee jongens in een auto die langzaam naast hen komt rijden. Dit soort gedrag overkomt hen vaker op deze plek. De melder is bezorgd en vraagt zich af hoe lang zal het duren voordat men verbaal geweld niet meer genoeg vindt.

Bij RADAR komt het bericht binnen dat een meisje van 15 jaar op school is mishandeld. Het meisje komt uit een gezin dat 10 jaar geleden naar Nederland is gevlucht. Het gezin heeft al langer last van pesten door kinderen en jongeren uit de buurt. De kinderen van het gezin gaan nooit zonder begeleiding naar buiten. Het meisje is nu geschopt en geslagen door 3 jongens en durft sindsdien niet meer naar school.

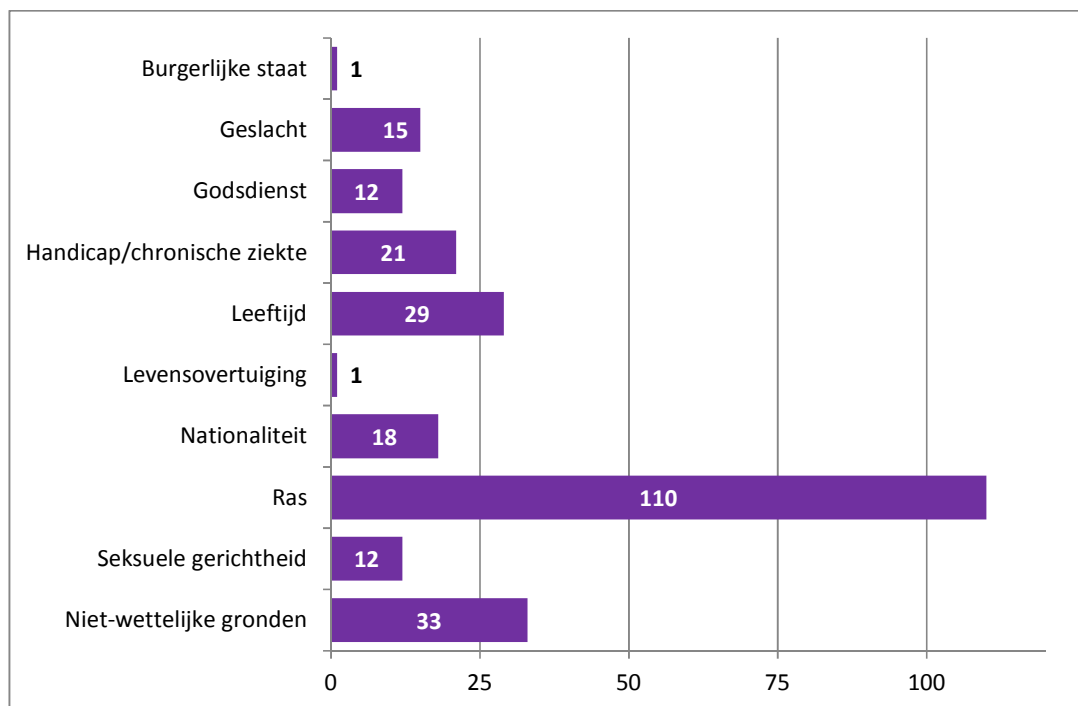
Wanneer we de wijze van discriminatie beschouwen in relatie tot de grond waarop is gediscrimineerd, vallen enkele dingen op. Zo heeft leeftijdsdiscriminatie zich in alle meldingen geuit in een omstreden behandeling en geen enkele maal in vijandige bejegening. Dat gaat ook op voor het gros van de meldingen over discriminatie vanwege geslacht en handicap/chronische ziekte.

De drie geweldszaken hebben te maken met discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en rassendiscriminatie. Het zijn kleine aantallen. Maar wanneer ook de andere werkgebieden van RADAR in beschouwing worden genomen, valt daaruit op te maken dat de kans op geweld bij rassendiscriminatie en homodiscriminatie groter is dan bij andere discriminatiegronden. Daarbij lijken bedreiging en geweld en/of mishandelingszaken zich te concentreren binnen de privésfeer, of voor te vallen in de buurt of wijk of de openbare ruimte.

Vijandige bejegening komt vaker voor binnen het domein van buurt/wijk, de openbare ruimte, media en reclame-uitingen en in de categorie politieke en publieke opinie. Op de arbeidsmarkt en bij de meldingen over de politie of horecagelegenheden bestaat een groter dan gemiddeld aandeel uit omstreden behandeling.

4. Gediscrimineerd omdat...

Figuur 3. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant 2012 naar *discriminatiegrond*¹



De meeste mensen associëren discriminatie met onderscheid op grond van huidkleur, etniciteit of afkomst. Verhoudingsgewijs gaan de meeste meldingen ook over **etnische discriminatie**. In 2012 komen bij RADAR in Midden- en West-Brabant 110 meldingen binnen over deze vorm van discriminatie. Dat is iets minder dan de helft van het totale aantal meldingen (44 procent). Het aantal meldingen over deze discriminatiegrond is vergeleken met 2011 zowel relatief als in absolute zin licht gestegen. Rassendiscriminatie wordt gemeld op alle maatschappelijke terreinen. Het is dus een wijdverbreid probleem. Zoals eerder vermeld is de registratie van discriminatiemeldingen in 2012 iets veranderd. Dit betekent dat vanaf 2012 meldingen over ‘antisemitisme’ niet langer als aparte discriminatiegrond worden geregistreerd. Antisemitisme is volgens de wet (zowel strafrecht als civiel recht) namelijk geen aparte discriminatiegrond. Voor het fenomeen blijft echter aandacht. Klachten over antisemitisme worden vanaf 2012 geregistreerd onder godsdienstdiscriminatie als ze betrekking hebben op discriminatie wegens het joodse geloof of onder rassendiscriminatie als ze gaan over discriminatie van het joodse volk.²

¹ Het totale aantal in deze grafiek kan afwijken van het totaal aantal meldingen. Eén melding kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

² Op het moment van publicatie van deze rapportage, is het helaas nog niet mogelijk om de meldingen over antisemitisme uit het nieuwe registratiesysteem te filteren. Op basis van voorlopige cijfers stellen wij vast dat er bij RADAR Midden- en West-Brabant in 2012 geen meldingen over antisemitisme zijn binnengekomen.

Melder is manager van een team baliemedewerkers en vraagt advies aan RADAR omdat een klant bij het eerste contact aangaf alleen door een "Nederlander" geholpen te willen worden.

Toch vertellen de meldingen over etnische discriminatie niet het hele verhaal. RADAR kreeg in de afgelopen jaren verhoudingsgewijs steeds meer meldingen binnen over discriminatie op andere gronden. Waarbij meldingen over discriminatie op grond van leeftijd, geslacht en handicap/chronische ziekte in 2012 het meest voorkomen.

Over discriminatie op grond van **leeftijd** komen in 2012 29 meldingen binnen (12 procent van het totale aantal meldingen). Het aantal meldingen over leeftijdsdiscriminatie is hiermee gestegen ten opzichte van 2011 (10 procent van de meldingen in 2011). Iets minder dan driekwart van de meldingen gaat over ervaringen met discriminatie op de arbeidsmarkt. Daarvan betreffen 12 meldingen discriminerende eisen in vacatures; er wordt dan bijvoorbeeld om een medewerker in de leeftijd van 20 tot 25 jaar gevraagd. De leeftijden die in de vacatures worden genoemd variëren, maar de overeenkomst is dat zij 'ouderen' uitsluiten. Waarbij je soms al 'te oud' bent met 25 jaar en een enkele keer met 40 jaar. Wanneer RADAR een melding binnenkrijgt van zo'n vacaturetekst wordt het bedrijf aangeschreven dat de vacature plaatste. Onderscheid op grond van leeftijd is namelijk alleen toegestaan als daar een objectieve rechtvaardiging voor is. De overige arbeidsmarktmeldingen betreffen melders die vanwege een te hoge leeftijd te horen hebben gekregen dat zij zijn afgewezen voor een functie of zijn ontslagen of daar een sterk vermoeden van hebben. Ook hier blijkt dat leeftijdsdiscriminatie niet alleen ouderen treft. Twee meldingen gaan over dertigers die voor een functie zijn afgewezen omdat zij 'te oud' zijn. Daarnaast zijn er drie meldingen over leeftijdsdiscriminatie bij huisvesting. Twee melders voelen zich gediscrimineerd omdat een woningbouwcorporatie leeftijdsgrenzen stelt bij bepaalde woningen. Een derde melder vraagt zich af of een verhuurder alleen aan studenten mag verhuren. Tot slot zijn er meldingen over het onderwijs (twee melders worden met 20 en 23 jaar niet toegelaten tot een opleiding omdat zij te oud zijn), sport en recreatie, collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening. Deze laatste melding gaat over een bank die aan 65-plussers een lagere lening verstrekt dan aan mensen die jonger zijn.

Een man van 55 jaar solliciteert. Hij heeft 35 jaar relevante werkervaring. Per ongeluk krijgt hij een email van het bedrijf waarin staat "Veel ervaring, maar ook veel leeftijd. Valt wat mij betreft af...". RADAR legt de zaak voor aan het College voor de Rechten van de Mens. Het College oordeelt dat het bedrijf verboden onderscheid (discriminatie) heeft gemaakt op grond van leeftijd (zie voor het volledige oordeel: <http://www.mensenrechten.nl/publicaties/oordelen/2013-4/detail>).

In 2012 gaan 21 meldingen over discriminatie op grond van **handicap en/of chronische ziekte** (8 procent). De meldingen zijn divers. Zo zijn er vijf meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Twee melders zijn afgewezen voor een baan vanwege hun chronische ziekte. Eén melder kreeg zijn oude functie niet meer terug toen hij terugkwam na een burn-out. Twee melders hebben te maken met discriminatie op de arbeidsmarkt vanwege een psychische aandoening of psychiatrische achtergrond. Andere meldingen gaan over woningbouwcorporaties, restaurants, een school en een

politieagent. Melders hebben ervaringen met onheuse bejegening en ongelijke behandeling vanwege een ziekte of handicap. Er zijn ook melders die ongerust zijn over de gevolgen van bezuinigingen in de zorg of veranderingen in regelgeving, bijvoorbeeld met betrekking tot de Wajong. Opvallend is het aantal meldingen dat te maken heeft met de psychische of psychiatrische achtergrond van de melder. Niet alleen op de arbeidsmarkt lopen mensen tegen het stigma op dat aan hun ziekte kleeft, ook in de buurt, in het contact met de woningbouwcorporatie of bijvoorbeeld de politie lopen zij er tegenaan dat zij niet serieus worden genomen, worden uitgelachen of afgewezen.

“Afgelopen zomer heb ik twee maanden bij een supermarkt gewerkt. Uiteindelijk ben ik ontslagen omdat ik autistisch ben. Ik heb een lichte vorm van Asperger waardoor ik moeilijk veel informatie tegelijk kan verwerken. Ik ben wel heel sociaal en kan klanten goed helpen. Inmiddels werk ik bij een andere supermarkt en daar gaat het heel goed.”

Over discriminatie op grond van **nationaliteit** kwamen bij RADAR Midden- en West-Brabant 18 meldingen binnen. Dat is veel vergeleken met de meldingen over deze discriminatiegrond in voorgaande jaren. Wanneer de meldingen nader worden bestudeerd, blijkt dat zij hoofdzakelijk over de arbeidsmarkt, commerciële dienstverleners en collectieve voorzieningen gaan. Mensen voelen zich gediscrimineerd omdat zij vanwege hun nationaliteit geen auto (of andere goederen) mogen huren, geen telefoonabonnement kunnen afsluiten of omdat zij door de (lokale) overheid worden doorverwezen of niet geholpen. Twee meldingen gaan over het overheidsbeleid met betrekking tot coffeeshops. Melders voelen zich gediscrimineerd door het beleid, dat bepaalt dat alleen bezoekers met een Nederlands paspoort worden toegelaten. Opvallend veel meldingen in deze categorie zijn afkomstig van melders met de Poolse nationaliteit (vijfmaal en eenmaal de Bulgaarse). De meldingen gaan over discriminatie bij huisvesting, in een winkel en op de arbeidsmarkt. Eén melder klaagt zich over de slechte werkomstandigheden van Poolse werknemers. Twee mensen voelen zich juist gediscrimineerd omdat zij niet de Poolse nationaliteit hebben: de één is ontslagen omdat hij ‘duurder’ is dan een Poolse arbeider, de ander werd bij een uitzendbureau geweigerd omdat ‘alleen Polen’ zich er kunnen inschrijven. Discriminatie op grond van nationaliteit heeft vaak letterlijk te maken met welk paspoort iemand heeft. Toch is de scheidslijn met discriminatie op grond van etniciteit niet altijd helder. Ook in deze categorie zijn diverse meldingen van mensen met de Poolse nationaliteit terug te vinden.

Melder was onlangs betrokken bij een aanrijding, samen met een vriend. De melder heeft de Poolse nationaliteit. Toen er politie bij kwam werd alleen de melder op alcohol gecontroleerd. Zijn vriend vond dit vreemd en vroeg waarom dit was. De politieagent zei daarop dat ‘Polen nu eenmaal vaker met alcohol achter het stuur kruipen’. Later zei de agent dat dit als grapje bedoeld was. De melder en zijn vriend vonden het helemaal niet grappig.

Vijftien meldingen gaan over discriminatie op grond van **geslacht**. Zeven meldingen betreffen de arbeidsmarkt: vijfmaal gaat het om een vacature waarin specifiek om een vrouwelijke medewerker wordt gevraagd. Tweemaal worden vrouwen bij een sollicitatie afgewezen, één keer vanwege

zwangerschap, de andere keer omdat een vrouw niet zou passen in een ‘mannenberoep’. Drie meldingen gaan over horecagelegenheden die jonge mannen zouden weigeren, terwijl ‘meiden’ wel binnen worden gelaten. Andere meldingen gaan over een verzekeraar (waar een man een hogere premie betaalt) en de rechtbank (die na een echtscheiding de kinderen aan de vrouw toewijst). Ook zijn er twee meldingen van transgenders. De ene persoon voelt zich gediscrimineerd op de werkvloer, de ander wordt (regelmatig) bij het uitgaan op straat uitgescholden.

Discriminatie op grond van **godsdienst** is 12 maal gemeld. Op één na hebben de meldingen betrekking op het islamitische geloof. Zes meldingen zijn afkomstig van vrouwen die te maken hebben met discriminatie vanwege hun hoofddoek. Twee vrouwen worden niet toegelaten tot de sportschool, andere vrouwen (of meisjes) worden afgewezen voor een baan of worden gepest. Eén maal is gemeld dat politieagenten bij een controle van fietsers enkel allochtone fietsers en vrouwen met een hoofddoek zouden aanhouden. De andere meldingen gaan over discriminatie op de werkvloer, arbeidsbemiddeling (een melder wordt deze dienst geweigerd zolang hij een baard draagt) en een scheldpartij door een buurman. De enige melding die niet over het islamitische geloof gaat, is afkomstig van iemand die zich benadeeld voelt omdat een joodse man die tijdens de Sabbat geen identiteitsbewijs bij zich draagt (uit geloofsovertuiging) daar niet voor bekeurd wordt, terwijl zo’n uitzondering voor anderen niet wordt gemaakt.

“Ik ging dit weekend stappen met een groepje vrienden. We werden maar bij één café binnengelaten. Verder werden we geweigerd terwijl anderen wel naar binnen mochten. Ik denk dat we geweigerd zijn omdat mijn vrienden van Irakese afkomst zijn. Soms werd er letterlijk gezegd dat we niet naar binnen mochten omdat ‘moslims niet worden toegelaten’”.

Ook over discriminatie-ervaringen op grond van **seksuele gerichtheid** komen in de regio Midden- en West-Brabant 12 meldingen binnen. De melders zijn zowel homoseksuele mannen als lesbische vrouwen. De meldingen gaan over discriminerende belediging (zowel op straat als in de privésfeer en door de Paus) en pesten.

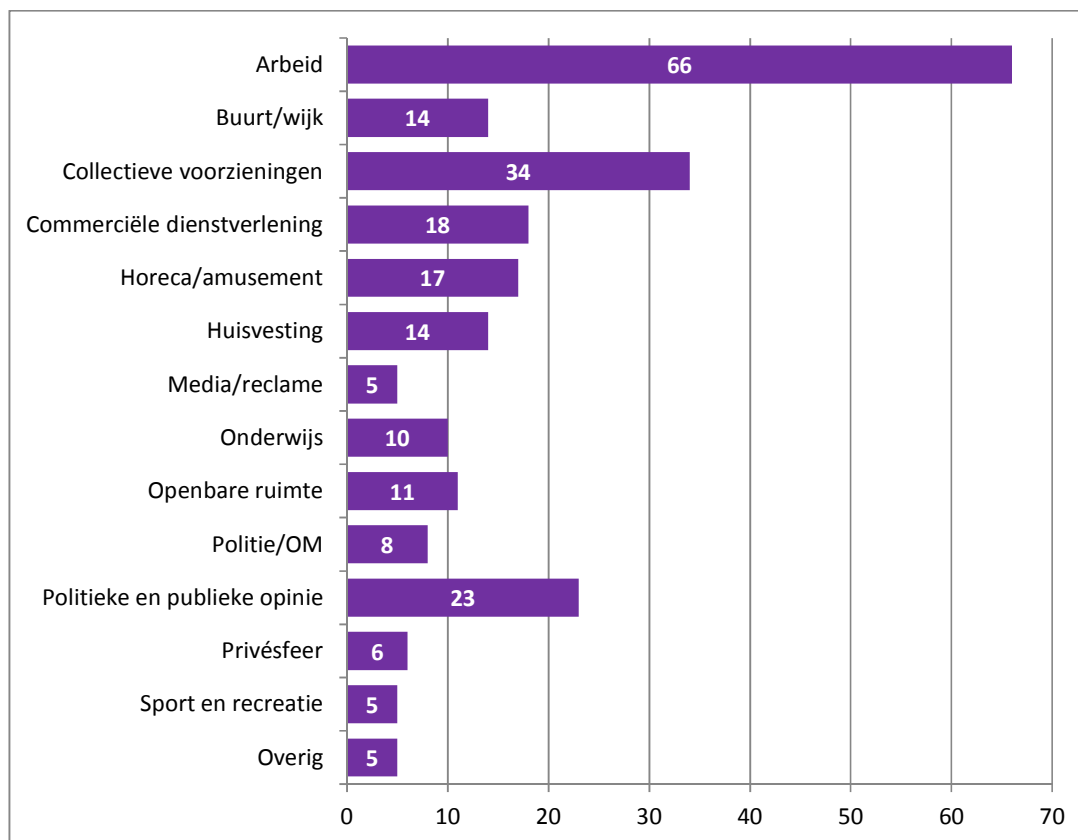
De wet beschermt ook tegen ongelijke behandeling op grond van **arbeidscontract, arbeidsduur, burgerlijke staat** (één melding in 2012), **levensovertuiging** (één melding in 2012) en **politieke overtuiging**, hoewel daar zelden tot nooit melding van wordt gedaan bij RADAR.

Iets meer dan tien procent van de meldingen gaat over ongelijke behandeling op een grond waarop de **wet geen bescherming** biedt (33), zoals uiterlijke kenmerken. Maar soms voelen mensen zich ook als individu de pineut en oneerlijk behandeld vanwege hun persoonlijke situatie. Niet iedere vorm van ongelijke behandeling is discriminatie in juridische zin en daarin worden overwegend zorgvuldige afwegingen gemaakt. Toch ervaren niet alle mensen dat en menen zij dat ook zij bescherming zouden moeten genieten tegen bepaalde besluiten of omstandigheden. De mate waarin dit invoelbaar is kan wel wat variëren. Soms zijn mensen boos dat anderen in vergelijkbare situaties wel een voordeel krijgen en zij zelf niet. In deze categorie meldingen zitten veel zaken die zijn doorverwezen naar Panel Deurbeleid; zij gaan over weigeringen aan de deur van horecagelegenheden op grond van uiterlijk (het dragen van bepaalde oorbellen of een bepaald kapsel) of andere gronden die buiten de bescherming van de wet vallen.

Meneer en mevrouw kunnen zich niet inschrijven voor een woning bij een makelaar omdat hun inkomen te laag is. Meneer ontvangt een uitkering die volgens de makelaar niet voor 100 procent meetelt voor het inkomen. Meneer en mevrouw voelen zich gediscrimineerd, maar deze vorm van onderscheid valt buiten de discriminatiewetgeving.

5. Waar speelde het zich af?

Figuur 4. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant in 2012 naar *maatschappelijk terrein*



Afgaand op de verdeling over de domeinen constateren we in 2012 opnieuw dat discriminatie op de arbeidsmarkt het voornaamste probleem is. Met 66 **arbeidsmarktgerelateerde** meldingen bij RADAR Midden- en West-Brabant is dit wederom de grootste categorie in 2012. Deze klachten en meldingen gaan zowel over discriminatie in de werving- en selectieprocedures, als over discriminatie tijdens het uitvoeren van het werk. Dit soort discriminatie kan worden veroorzaakt door directe collega's of leidinggevenden, maar ook door klanten of patiënten. De werkgever blijft echter verantwoordelijk voor een discriminatievrije werkvloer.

Meneer heeft vanmorgen naar een uitzendbureau gebeld naar aanleiding van een vacature. Hij heeft acht jaar relevante werkervaring en de benodigde certificaten. Volgens de intercedente komt hij echter niet in aanmerking vanwege een gebrek aan ervaring en omdat zijn laatste werk niet in deze branche was. Meneer heeft het gevoel dat hij werd afgewezen omdat hij allochtoon is.

RADAR krijgt in 2012 34 meldingen over discriminatie door **collectieve voorzieningen**. Ook in 2011 nam deze categorie een tweede plaats in. Collectieve voorzieningen zijn voorzieningen die van ‘overheidszijde zijn geregeld’. De meeste meldingen hebben betrekking op (een dienst van) een gemeente. Maar ook zijn er meldingen over discriminatie-ervaringen in de zorg. De meeste melders in deze categorie voelen zich benadeeld op grond van hun etniciteit. Daarnaast zijn er meldingen over discriminatie op grond van nationaliteit en niet-wettelijke gronden (zoals sociale positie), een enkele melding gaat over discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte of geslacht.

Een mevrouw vindt het oneerlijk dat een cursus tegen depressie speciaal gericht op Turkse en Marokkaanse vrouwen gratis is. Voor andere cursussen tegen depressie moet wel worden betaald.

23 Meldingen gaan over discriminatie in de categorie **publieke en politieke opinie**. Daarvan gingen maar liefst 19 meldingen over het meldpunt over overlast door Midden- en Oost-Europeanen dat in het voorjaar door de PVV werd gelanceerd. Melders stoorden zich aan het negatieve, suggestieve en stereotiepe karakter van de website en de berichtgeving daarover. In het najaar van 2012 was er opnieuw controverse over het fenomeen ‘Zwarte Piet’. Drie mensen lieten ons weten dat zij zich stoorden aan het beeld van Zwarte Piet dat zij als kwetsend en/of racistisch kwalificeren. In deze categorie kwam slechts één andere melding binnen; over een radio-uitzending waarin iemand zei dat je in Nederland mag zeggen dat ‘het ene ras beter is dan het andere’.

“Het meldpunt van de PVV over Midden- en Oost-Europeanen is mijns inziens onnodig kwetsend. De website heeft zelfs een discriminerende inhoud. Dit zou in een land als Nederland niet moeten kunnen.”

Discriminatie komt ook voor in de **commerciële dienstverlening**. Hiervan werd in Midden- en West-Brabant 18 maal melding gedaan. Het gaat zowel om mensen die in een winkel onheus worden bejegend of discriminatie ervaren in het openbaar vervoer, als over eisen die gesteld worden aan mensen die een telefoonabonnement willen of een kredietregeling. Dit laatste is vooral een probleem voor mensen die tijdelijk in Nederland verblijven en/of niet in het bezit zijn van de Nederlandse nationaliteit. Andere meldingen gaan over etnische discriminatie, discriminatie op grond van leeftijd, handicap of geslacht.

Volgens de melder laat een supermarkt bij hem in de buurt maar één Marokkaanse jongen tegelijk binnen. ‘Blanke’ jongens zouden wel in tweetallen naar binnen mogen. De politie zou er van op de hoogte zijn en de beveiliging werkt er aan mee.

Over discriminatie in de **horeca** waren er 17 meldingen. In ongeveer de helft van de meldingen voelden de melders zich ‘aan de deur’ gediscrimineerd vanwege hun etniciteit. De meeste meldingen zijn afkomstig van allochtone jongeren. Daarnaast zijn er meldingen van mensen die zich vanwege hun handicap onheus bejegend voelen in een horecagelegenheid. Ook zijn er enkele meldingen van jonge mannen die zich gediscrimineerd voelen door cafés waar zij niet binnen worden gelaten en vrouwen wel. De meeste meldingen over horeca zijn door RADAR doorverwezen naar het Panel Deurbeleid en daar verder in behandeling genomen.

Discriminatie in de **buurt en wijk** werd 14 keer gemeld. Het aantal meldingen over dit terrein is (verhoudingsgewijs en absoluut) gedaald ten opzichte van 2011 en lijkt laag, gezien de aandacht die in de media wordt besteed aan gevallen van (weg)pesten in de buurt. Het gaat onder meer om buurtconflicten waarbij discriminatie of non-acceptatie tussen buurtbewoners een rol speelt. Het gaat om ruzies, scheldpartijen en pesten. Sommige conflicten spelen al langere tijd en hebben serieuze gevolgen voor de betrokkenen. Zo is er een melding van een Somalisch gezin dat al ruim twee jaar wordt getreiterd, bespuugd en geslagen. Zelfs nadat er aangifte is gedaan blijft het pesten doorgaan. Het gezin voelt zich er erg onveilig door. In een ander geval meldt een vrouw dat haar kinderen (van allochtone herkomst) niet meer welkom zijn in de speeltuin. Een moeder zou hebben gezegd dat ‘buitenlandse kinderen hier niet horen’. Klachten over de **openbare ruimte** (11 meldingen) hebben doorgaans een vergelijkbaar karakter en spelen zich ook af op straat. Het verschil met buurt/wijk is dat de dader en de gedupeerde daar geen bekenden van elkaar zijn of niet in de betreffende buurt woonachtig zijn. Het kan gaan om discriminatie op een plek waar mensen samenkomen, zoals een winkelgebied of een uitgaansgebied. De meeste meldingen betreffen etnische discriminatie. Twee meldingen gaan over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid.

“Ik was net op het station, zie ik dat iemand daar met wit plakband een hakenkruis heeft geplakt op het wachthokje. Ik heb het maar gelijk weggehaald, maar wil het ook nog even melden.”

Over discriminatie op het terrein van **huisvesting** is 14 maal melding gedaan. Melders voelen zich veelal gediscrimineerd door (kamer)verhuurders of woningcorporaties, die volgens de melder onterecht naar bijvoorbeeld afkomst of inkomen vragen. Ook over leeftijdsdiscriminatie door woningbouwcorporaties zijn twee meldingen binnengekomen.

Op het terrein van **onderwijs** komen relatief weinig meldingen binnen (10), afgaand op het grote aantal leerlingen in het werkgebied en de signalen en berichten over pesten en buitensluiten. Het aantal is wel gestegen ten opzichte van vorig jaar. Maar het vermoeden is dat veel zaken niet worden gemeld of mogelijk niet met discriminatie in verband worden gebracht. De meeste meldingen betreffen etnische discriminatie, enkele meldingen gaan over discriminatie op grond van leeftijd of handicap.

Melder wil niet dat haar dochter meedoet aan de sinterklaasviering op school omdat zij zwarte Piet stigmatiserend vindt voor mensen met een donkere huidkleur. Haar verlofaanvraag is afgewezen. Daarom schakelt zij RADAR in. Na bemiddeling door RADAR bedenkt de school een passend alternatief en hoeft de dochter van mevrouw niet aan het sinterklaasfeest mee te doen.

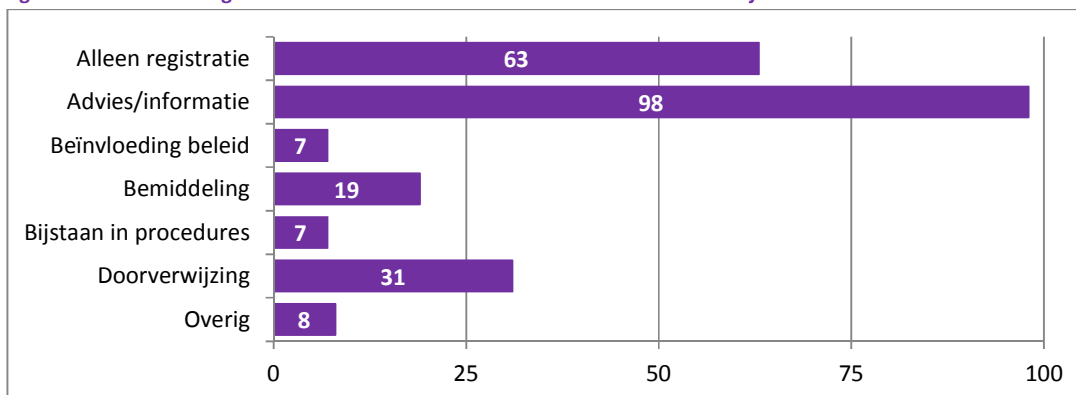
Er waren in 2012 acht meldingen over het handelen van de **politie** waarbij discriminatie werd vermoed. Melders voelen zich bijvoorbeeld onheus bejegend door de politie en menen dat zij zijn staande gehouden op grond van hun herkomst. Anderen melden dat zij niet serieus genomen zijn.

Discriminerende of stigmatiserende berichtgeving in de **media** is vijf maal onderwerp van een melding. Op één na betreffen alle meldingen gevallen en gevoelens van etnische discriminatie. Discriminatie op het terrein van **sport en recreatie** is in Midden- en West-Brabant in 2012 ook vijf maal gemeld. Discriminatie kan ook spelen in de **privésfeer**, bijvoorbeeld omdat familie of kennissen de leefstijl afkeuren van de betrokkene. Hierover kwamen in het afgelopen jaar zes klachten binnen. De meesten hadden betrekking op conflicten met ex-partners of andere (ex)-familieleden. In de restcategorie ‘**overig**’ werden tot slot vijf meldingen geregistreerd van mensen die zich door de maatschappij in het algemeen benadeeld meenden.

6. Wat is er met de meldingen gebeurd?

Mensen die persoonlijk discriminatie ervaren of die getuige zijn van discriminatie kunnen bij RADAR terecht voor advies, informatie en/of ondersteuning. Zij kunnen RADAR telefonisch, persoonlijk, schriftelijk of per e-mail benaderen. In samenspraak wordt gekeken welke acties wenselijk en haalbaar zijn om de discriminatie-ervaring aan te kaarten. Welke stappen er genomen kunnen worden hangt sterk af van de aard van de klacht, de wensen en verwachtingen van de melder en van de juridische mogelijkheden. RADAR werkt volgens het zogeheten dialoogmodel. Dit houdt in dat RADAR vindt dat de aangeklaagde persoon of organisatie de kans moet krijgen zijn/haar visie op het gebeuren te geven. Wanneer deze dialoog niet mogelijk of wenselijk is, kunnen andere stappen worden ondernomen. Dat kan een gesprek zijn tussen de klager en de aangeklaagde, het inschakelen van een bemiddelaar, het doen van nader onderzoek, het zoeken van publicitaire of politieke aandacht of het in gang zetten van een juridische procedure. In onderstaande grafiek is af te lezen welke werkwijzen zijn toegepast in 2012.

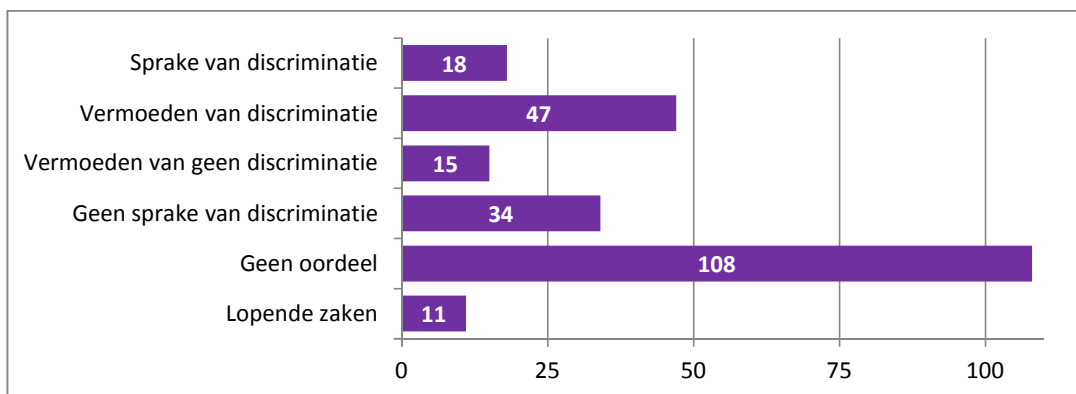
Figuur 5. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant 2012 naar werkwijze



Het College voor de Rechten van de Mens: verzoeken om een oordeel

RADAR legt bepaalde zaken waarin een sterk vermoeden bestaat van discriminatie voor aan het College voor de Rechten van de Mens (tot eind vorig jaar de Commissie Gelijke Behandeling). Voordat RADAR hiertoe overgaat wordt de kwestie altijd aan de wederpartij voorgelegd met het verzoek tot bemiddeling zonder juridische interventie. Vaak leidt dit tot een gesprek, een tegemoetkoming aan de klachtindiener of een wijziging van de regels. In de gevallen waarin RADAR en de tegenpartij er niet uitkomen en de klachtindiener dit wenst, wordt het College om een oordeel gevraagd. Het College bekijkt op basis van de wetgeving of er daadwerkelijk sprake is van discriminatie en beoordeelt de zaak. In 2012 werden verschillende zaken door RADAR Midden- en West-Brabant ter beoordeling aan het College voorgelegd. Twee zaken gaan over vrouwen die voor een dag promotiewerk werden ingezet voor twee verschillende bedrijven. Bij beide bedrijven werd er bezwaar gemaakt tegen de hoofddoek van de vrouwen en werden zij later niet meer voor promotiewerk ingezet. De derde zaak ging over leeftijdsdiscriminatie: de man die zich bij RADAR meldde werd op 31-jarige leeftijd afgewezen voor een functie omdat hij één jaar teveel werkervaring had. Het College heeft in 2013 inmiddels alle drie de zaken beoordeeld en oordeelde drie maal dat er sprake was van een verboden onderscheid. Benieuwd naar de volledige oordelen? Neem een kijkje op de website van RADAR, <http://radar.nl/read/viif-keer-oordeel->

Een discriminatiemelding staat niet gelijk aan bewezen discriminatie. Voor de behandeling van meldingen past RADAR hoor en wederhoor toe. Bij de beoordeling maakt RADAR gebruik van het juridisch instrumentarium. Het beoordelen van discriminatiemeldingen is buitengewoon ingewikkeld. Wanneer melders geen onderzoek of inmenging wensen, onthoudt RADAR zich van een oordeel over mogelijke discriminatie (**geen oordeel**). Over **lopende zaken** kan evenmin een oordeel gegeven worden. Soms loopt een onderzoek vast omdat hoor en wederhoor geen uitsluitsel biedt. Als er geen spijkerhard bewijs van discriminatie is, maar het vermoeden van discriminatie niet is weggenomen, luidt het oordeel: **vermoeden van discriminatie**. In 2012 wordt daarnaast ook geregistreerd wanneer RADAR een **vermoeden van geen discriminatie** heeft (maar daar geen bewijs voor heeft). In bepaalde gevallen brengt RADAR discriminatiezaken aan bij de rechter of andere bevoegde organen. Wanneer daar het oordeel luidt dat er **sprake is van discriminatie** is dat ook de kwalificatie in de registratie. Dat geldt ook bij voorvallen waarover jurisprudentie voorhanden is. Er is **geen sprake van discriminatie** als de benadeling gebaseerd is op 1) een grond die buiten de wettelijke discriminatieverboden valt, 2) wanneer uit nader onderzoek van RADAR blijkt dat er van discriminatie geen sprake was of 3) wanneer een bevoegd orgaan tot dit oordeel is gekomen in deze zaak.

Figuur 6. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant 2012 naar beoordeling


7 Een vergelijking tussen gemeenten in de regio

In tabel 1 is per gemeente af te lezen hoeveel meldingen RADAR ontving van voorvallen in die gemeente of van bewoners van die gemeente over voorvallen die zij elders hebben meegemaakt (bijvoorbeeld: een bewoner van de gemeente Etten-Leur meldt een discriminatie-ervaring in de gemeente Roosendaal). In de tabel is dit aantal meldingen omgerekend naar het aantal meldingen per 10.000 inwoners, waardoor de gemeenten met elkaar vergeleken kunnen worden.

Tabel 1. Aantal meldingen RADAR Midden- en West-Brabant in 2012 naar gemeente

Regio Midden- en West-Brabant	Voorval in gemeente (aantal meldingen)	Voorval elders, melder en/of slachtoffer woonachtig in gemeente (aantal meldingen)	Totaal aantal meldingen	Aantal inwoners ³	Totaal aantal meldingen per 10.000 inwoners
Aalburg	2	0	2	12.749	1,57
Alphen Chaam	0	1	1	9.525	1,05
Baarle Nassau	0	0	0	6.722	0
Bergen op Zoom	6	2	8	66.130	1,21
Breda	47	15	62	176.401	3,51
Dongen	5	3	8	25.205	3,17
Drimmelen	0	0	0	2.664	0
Etten-Leur	9	6	15	42.048	3,57
Geertruidenberg	0	0	0	21.471	0
Gilze en Rijen	1	1	2	25.589	0,78
Goirle	2	1	3	22.805	1,32
Halderberge	3	2	5	29.325	1,71
Hilvarenbeek	1	0	1	15.047	0,66
Loon op Zand	1	1	2	23.071	0,87
Moerdijk	4	4	8	36.522	2,19
Oisterwijk	3	0	3	25.775	1,16
Oosterhout	8	4	12	54.006	2,22
Roosendaal	15	2	17	77.426	2,20

³ Aantal inwoners op 1 januari 2012 (Bron: CBS Statline)

Rucphen	2	0	2	22.320	0,90
Steenbergen	7	2	9	23.354	3,85
Tilburg	57	8	65	207.580	3,13
Waalwijk	8	2	10	46.422	2,15
Werkendam	2	0	2	26.423	0,76
Woensdrecht	1	0	1	21.675	0,46
Woudrichem	2	0	2	14.416	1,39
Zundert	3	0	3	21.221	1,41
Regio Midden- en West-Brabant (totaal)⁴			233	1.055.892	2,21

Eerder in deze feitenkaart is al aan de orde gekomen dat ‘discriminatiecijfers’ niet alles zeggen. Uit ander onderzoek weten we dat er sprake is van onderrapportage. Lang niet alle discriminatie-ervaringen worden gemeld. Soms wordt discriminatie ook niet als zodanig herkend. Op basis van bovenstaande cijfers kunnen we dus niet zonder meer concluderen dat discriminatie in de ene gemeente vaker voorkomt dan in de andere. In het specifieke geval van vergelijking van gemeenten speelt ook een rol of gemeenten een centrumfunctie hebben. In een gemeente zonder uitgaansgelegenheid zullen geen klachten over discriminatie in de horeca voorkomen, terwijl dat niet wil zeggen dat bewoners van die gemeente op dat terrein niet worden gediscrimineerd. Ook betekent ‘nul’ meldingen naar alle waarschijnlijkheid niet dat er helemaal geen discriminatie in die gemeente plaatsvindt. De aantallen zeggen mogelijk wel iets over de naamsbekendheid van RADAR. Daar waar RADAR onder een groter publiek bekend is, zullen meer melders RADAR weten te vinden. Verder kan het niveau van dienstverlening per gemeente verschillen, waardoor RADAR in de ene gemeente beter zichtbaar is dan in de andere. RADAR is ook niet in alle gemeenten even lang werkzaam.

Tenslotte zij aangetekend dat de meldingen bij RADAR slechts één van de indicatoren zijn. Het beeld wordt completer als die worden aangevuld met andere gegevens, zoals die van de politie. In die zin is vermeldenswaard dat RADAR in samenwerking met de politie Midden- en West-Brabant ook in een gemeenschappelijke presentatie van de discriminatiecijfers voorziet.

Benieuwd geworden naar de meldingen in andere gemeenten?

Op verzoek van de gemeente Dordrecht vroeg RADAR onlangs de cijfers over discriminatiemeldingen bij antidiscriminatievoorzieningen in de G32 gemeenten op en vergeleek die met elkaar. Het rapport is te vinden op de website van RADAR, <http://radar.nl/read/discriminatiemeldingen-g32-gemeenten>.

⁴ 233 is het totaal aantal meldingen dat bij RADAR Midden- en West-Brabant binnenkwam in 2012. Het is niet de optelsom van het totaal aantal meldingen per gemeente, aangezien in de tabel meldingen bij twee gemeenten kunnen zijn meegerekend (bijvoorbeeld als een inwoner van Zundert een discriminatie-ervaring heeft gehad in Tilburg. Het totaal aantal inwoners is wel een optelsom van het aantal inwoners van de gemeenten die in de tabel zijn gepresenteerd.